

L'escriptora Anna Murià va morir a Terrassa el dia 27 de setembre, als noranta-vuit anys d'edat. Va viure un llarg exili, del 1939 al 1970, en companyia del seu marit, el també escriptor Agustí Bartra. A causa de la limitada recepció de la seva obra, es pot dir que l'escriptora va continuar en l'exili, al seu país. La seva època de joventut ha estat marcada per un dogmatisme romàntic, i la posterior al 1944 es va caracteritzar pel dubte existencial i metafísic.

El doble exili d'Anna Murià

Pere Calders, Xavier Benguerel, Mercè Rodoreda, Tísner, Joan Sales, Joan Oliver. Tots ells, i cadascú a la seva manera, van saber superar l'exili del 1939 i es van reincorporar al mercat cultural català, en èpoques poc o molt avançades del franquisme. L'escriptora i periodista Anna Murià, morta a Terrassa el dia 27 de setembre passat, als noranta-vuit anys, va continuar a l'exili tot i haver tornat a Catalunya, l'any 1970. En el número 857 d'EL TEMPS (14-20 de novembre del 2000), va ser entrevistada per Trinitat Ruiz i l'entrevista s'acaba quan es parla del retorn a Catalunya. L'interès periodístic d'Anna Murià era la seva vida a la Catalunya republicana. La seva obra era massa dispersa i poc coneguda pel públic.

Un segon interès era el feminista. Era entrevistada bàsicament per dones, i li demanaven articles sobre les dones escriptores. També va merèixer l'atenció d'editorials feministes, cosa que normalment perjudica les autores. Si una autora és bona, pensa el lector, no té cap necessitat del favor, de la caritat, feminista.

Feminisme, republicanisme, revolució, lluita, reflexió moral i existencial i adoració personal per a la figura literària de l'home, l'escriptor Agustí Bartra: tot això identifica la personalitat de l'escriptora i periodista.

L'adoració per l'home era tan intensa que els seus dos llibres més ambiciosos li són dedicats, segons constata la periodista i escriptora Mercè Ibarz en una formidable entrevista que va publicar al número 409 d'EL TEMPS (20 d'abril del 1992). Totes aquestes peculiaritats, trets i circumstàncies marquen, tant en sentit positiu com en sentit restrictiu, la vida, l'obra i la recepció de l'escriptora.

Ningú com Sam Abrams va saber perfilar la personalitat d'Anna Murià, des de l'admiració generosa. Ho va fer en el discurs pronunciat en l'acte d'imposició de la medalla de la ciutat de Terrassa, al març del 1922. La intel·lectual de la Catalunya republicana que, més que l'escriptora, provocada per l'interès periodístic, era —va descriure Sam Abrams— una noia molt abrindada, molt vehement, molt segura de si mateixa, molt taxativa. Tenia una visió del món molt senzilla i molt clara: el nostre món, tal com el coneixement, és un lloc on impera la brutalitat, la injustícia i la manca d'honradesa, però el món pot arribar a ser un lloc virtualment perfecte; només cal una revolució política, social i moral que elimini el problema a fons, que elimini la societat burgesa i els seus valors repressius i asfixiants. La jove autora, com molts dels seus contemporanis, creia que el món es podia canviar de la nit al dia. Va posar tot el seu talent com a escriptora al servei d'aquests ideals romàntics. A través dels seus contes, les seves novel·les, els seus assaigs i el seu periodisme denunciava el món antic i anunciava, d'una manera insistent i dogmàtica, el món nou que calia construir. Les seves obres de joventut van fracassar, a àmbit literari, perquè l'autora mateixa feia, sense saber-ho, un tipus de literatura que estava a les antípodes del seu talent natural. En comptes d'utilitzar la realitat del dia a dia com a suport, com a punt de partida per després anar cap a l'esfera de les idees, cap al món de les abstraccions, partia d'una idea o un concepte.

La guerra, afirmava Sam Abrams, va ensorrar tot aquest món juvenil d'il·lusions i nocions romàntiques i dogmàtiques.

Anna Murià va néixer al carrer Regomir de Barcelona, al cor de la ciutat, el 1904. Va morir el dia 27 de setembre passat, a Terrassa, on va establir-se amb el seu marit, l'escriptor Agustí Bartra, en tornar de l'exili, l'any 1970.

A l'exili va passar una greu crisi espiritual. Anna Murià va sortir de la guerra molt més madura, profunda i realista. Hi ha, assenyalava Sam Abrams, un passatge a la primera part d'*El llibre d'Eli* (Selecta, 1982. Pròleg de Pere Calders) on l'Anna parla a la seva filla i li fa un breu i extraordinari resum de la seva filosofia de la vida. "Trobo –afirmava Sam Abrams– que és un dels textos més bells de la literatura catalana."

En aquest punt, és obligat fer una reflexió, plantejada en forma de pregunta: com és que un llibre que conté un dels textos més bells de la literatura catalana no hagi tingut, com en general tota l'obra de la periodista escriptora, més repercussió? Una filosofia de la vida, resumida, és el que fan els moralistes i Anna Murià era moralista.

Però es pot ser –segons pregunta– moralista, moralista de crèdit, de pes, amb una base com la que descriu Sam

Abrams, l'etapa del dogmatisme romàntic? Després d'aquesta etapa, i tot i la maduresa que el crític literari pensa identificar-li, va passar una segona època de "dubte existencial i metafísic", que es pot situar entre el 1944 i avui.

Segons Sam Abrams, el dogmatisme romàntic i el dubte existencial i metafísic marquen la seva vida

Els dubtes existencials i metafísics han de preocupar els filòsofs, però haurien de ser prohibits als escriptors. Abrams va afirmar que Anna Murià va copsar l'esperit del món modern, caracteritzat per la crisi permanent, en un paràgraf que comença així: "No vull ensenyar-te a creure. Vull deixar-te amb tots els dubtes de l'home. El dubte fecund i purificador i entenedor. El que creu, el que s'afigura posseir la raó, és dur i cruel. Sort que els que creuen a vegades dubten i s'entendreixen! Quan jo crec, quan em sento plena de raó, sóc dura, cruel, inhumana; m'esforço per resistir a la temptació del dubte, que em fa horripolar de mi mateixa i m'endolceix per als altres. L'odi neix en el que té raó, l'amor en el que dubta." Copsar l'esperit del món modern! El crític ho pensa i l'escriptora en tenia la intenció.

Lluís Bonada